

КОНВЕНЦІЯ
про обмеження робочого часу на промислових підприємствах до восьми годин в день
і сорока восьми годин в тиждень*

* Дата набуття чинності : 13 червня 1921 року.

Генеральна Конференція Міжнародної Організації Праці, скликана у Вашингтоні урядом Сполучених Штатів Америки 29 жовтня 1919 року,

ухваливши прийняти ряд пропозицій з питання про "застосування принципу восьмигодинного робочого дня або сорокавосьмигодинного робочого тижня", що є першим пунктом порядку денного Вашингтонської сесії Конференції,

вирішивши надати цим пропозиціям форми міжнародної конвенції,

приймає нижченаведену Конвенцію, яка може іменуватися Конвенцією 1919 року про робочий час в промисловості і яка підлягає ратифікації Членами Міжнародної Організації Праці відповідно до положень Статуту Міжнародної Організації Праці:

Стаття 1

1. В цілях цієї Конвенції термін "промислове підприємство" включає, зокрема:

- a) шахти, кар'єри і інші підприємства по видобутку корисних копалин;
- b) підприємства, на яких предмети робляться, змінюються, очищаються, ремонтуються, прикрашаються, обробляються, готуються до продажу, руйнуються або знищуються або на яких матеріали трансформуються, включаючи суднобудівельні підприємства і підприємства по виробництву, трансформації і передачі електроенергії або рухової сили будь-якого виду;
- c) підприємства по будівництву, реконструкції, утриманню, ремонту, переробці або демонтажу будь-яких будівель, залізничних колій, трамвайних ліній, портів, доків, пірсів, каналів, внутрішніх водних шляхів, доріг, тунелів, мостів, віадуків, каналізаційних систем, водостоків, колодязів, телеграфних і телефонних пристроїв; електричних установок, газових заводів, систем водопостачання, або підприємства, що виробляють інші будівельні роботи, а також роботи з підготовки до будівництва і закладки фундаменту, передуючі вищепереліченим роботам;
- d) підприємства, зайняті перевезенням пасажирів або товарів по шосейних і залізних дорогах, морських і внутрішніх водних шляхах, включаючи обробку вантажів в доках, на пристанях, причалах, в складах, але виключаючи перенесення вручну.

2. Положення про перевезення морем і по внутрішніх водних шляхах будуть визначені спеціальною конференцією, яка розгляне питання про роботу в морі і на внутрішніх водних шляхах.

3. Компетентні органи влади кожної країни встановлюють розмежування між промисловістю, з одного боку, і торгівлею і сільським господарством, з іншою.

Стаття 2

Тривалість робочого часу осіб, зайнятих на будь-якому державному або приватному промисловому підприємстві або у будь-якій з його філій, виключаючи підприємства, на яких працюють тільки члени однієї сім'ї, не може перевищувати восьми годин в день і сорока восьми годин в тиждень, за винятком наступних випадків :

а) положення цієї Конвенції не застосовуються до осіб, що виконують функції спостереження і управління виробництвом, а також до осіб, що виконують роботу довірчого характеру;

б) в тих випадках, коли відповідно до закону, звичаю або договору між організаціями підприємців і трудящих або там, де таких організацій не існує, між представниками підприємців і трудящих один або декілька днів в тиждень робочий час не досягне восьми годин, то восьмигодинний максимум може бути перевищений в інші дні тижня з дозволу компетентного державного органу або за угодою між відповідними організаціями або представниками, за умови, однак, що ні в одному з випадків, передбачених справжнім пунктом, щоденний максимум у вісім година не є перевищений більше ніж на один година;

с) у разі, коли трудящі працюють по змінах, допускається використання їх понад вісім годин в який-небудь один день або понад сорока восьми годин в який-небудь один тиждень, якщо середній робочий час за три тижні або менший період не перевищує восьми годин в день і сорока восьми годин в тиждень.

Стаття 3

Максимальна тривалість робочого часу, передбачена в статті 2, може бути перевищена при нещасному випадку або загрозі такого, у разі потреби термінових робіт по ремонту машин або устаткування, або у разі непереборної сили, але лише постільки, поскільки це необхідно щоб уникнути серйозного порушення нормальної діяльності підприємства.

Стаття 4

Максимальна тривалість робочого часу, передбачена статтею 2, може бути також перевищена на таких роботах, які у зв'язку з безперервним характером виробництва вимагають змінної роботи, за умови, що робочий час в середньому складе не більше п'ятдесяти шести годин в тиждень. Таке регулювання робочого часу ні в якому разі не може яким-небудь чином впливати на дні відпочинку, які можуть передбачатися національним законодавством замість щотижневих днів відпочинку для робітників, зайнятих на таких роботах.

Стаття 5

1. У виняткових випадках, коли признається, що положення статті 2 не можуть застосовуватися, але тільки в таких випадках, договорам між організаціями трудящих і

підприємців відносно тривалішого робочого дня може бути надана сила постанови, якщо уряд, на розгляд якого будуть представлені ці договори, прийме таке рішення.

2. Середня тривалість робочого часу в тиждень, обчислена залежно від числа тижнів, що охоплюється будь-яким таким договором, не може перевищувати сорока восьми годин.

Стаття 6

1. Правила, встановлювані державною владою, визначають для промислових підприємств:

а) виключення постійного характеру, що допускаються відносно підготовчих або додаткових робіт, які неминуче повинні проводитися поза межами робочого часу, встановленими для загальної роботи підприємства, або відносно деяких категорій трудящих, робота яких має значною мірою переривчастий характер;

б) тимчасові виключення, які можуть бути допущені, щоб дати підприємству можливість у виняткових випадках впоратися з незвичайним навантаженням в роботі.

2. Такі правила можуть бути встановлені тільки після консультації з відповідними організаціями підприємців і трудящих, якщо такі існують. Ці правила встановлюють максимум додаткового робочого часу для кожного випадку, причому розмір ставки, що виплачується за наднормовий час, не може бути менша 1 1/4 звичайних ставки.

Стаття 7

1. Кожен уряд повідомляє Міжнародне Бюро Праці :

а) список виробничих процесів, які класифікуються як що неминуче мають безперервний характер в сенсі статті 4;

б) повні відомості про дію договорів, згаданих в статті 5;

с) повні відомості про правила, що встановлюються відповідно до статті 6, і про їх застосування.

2. Міжнародне Бюро Праці представляє з цих питань щорічна доповідь Генеральній Конференції Міжнародній Організації Праці.

Стаття 8

1. Для полегшення здійснення положень цієї Конвенції від кожного підприємця вимагається, щоб він:

а) сповіщав за допомогою вивішування оголошень на видних місцях на підприємстві або інших зручних місцях або якими-небудь іншими засобами, які може схвалити уряд, про час початку і закінчення роботи, а в тих випадках, коли робота ведеться позмінно, про час початку і закінчення змін. Годинник роботи встановлюються так, щоб тривалість роботи не перевищувала меж, що передбачаються справжньою Конвенцією; після того, як про них

буде повідомлено вказаним способом, вони можуть змінюватися лише в такому порядку і у такий спосіб сповіщення про це, як це може бути схвалено урядом;

b) сповіщав таким же способом про такі перерви для відпочинку, що надаються в процесі роботи, які не розглядаються в якості робочого часу;

c) вів облік усього додаткового часу, що пропрацював згідно із статтями 3 і 6 справжньої Конвенції за формою, передбаченою законами або правилами кожної країни.

2. Використання на роботі будь-якої особи поза годинником, встановленим відповідно до пункту а, або впродовж перерв, встановлених відповідно до пункту b, розглядається як порушення закону.

Стаття 9

При застосуванні цієї Конвенції до Японії передбачаються наступні зміни і умови:

a) термін "промислове підприємство", зокрема, включає:

підприємства, перераховані в пункті а статті 1;

підприємства, перераховані в пункті b статті 1, за умови, що на них зайнято щонайменше десять трудящих;

підприємства, перераховані в пункті і з статті 1, постільки, поскільки ці підприємства визначаються компетентним органом в якості "фабрик";

підприємства, перераховані в пункті d статті 1, за винятком підприємств по перевезенню пасажирів або вантажів по дорогах, по обробці вантажів в доках, на пристанях, на причалах, складах, а також перенесенні вантажів вручну; і

незалежно від кількості зайнятих на них осіб, такі з перерахованих в пунктах b і і з статті 1 підприємства, які компетентний орган влади може оголосити дуже небезпечними або пов'язаними з шкідливими роботами;

b) фактичний робочий час осіб п'ятнадцятирічного віку або старше на будь-якому державному або приватному промисловому підприємстві, або будь-якій з його філій не перевищує п'ятдесяти семи годин в тиждень, за винятком промисловості по обробці шовку-сирцю, де може бути встановлений максимум в шістдесят годин в тиждень;

c) фактичний робочий час осіб, що не досягли п'ятнадцятирічного віку, на будь-якому державному або приватному промисловому підприємстві або у будь-якій з його філій, а також усіх шахтарів, незалежно від віку, зайнятих на підземних роботах, ні в якому разі не може перевищувати сорока восьми годин в тиждень;

d) максимум робочого часу може бути змінений з дотриманням умов, передбачених в статтях 2, 3, 4 і 5 справжньої Конвенції, але співвідношення між тривалістю такої зміни і тривалістю основного робочого тижня ні в якому разі не може перевищувати співвідношення, встановленого в цих статтях;

е) усім категоріям трудящих надається щотижневий безперервний відпочинок тривалістю в двадцять чотири години;

ф) положення японського фабричного законодавства, що обмежують його застосування підприємствами з п'ятнадцятьма або більше працівниками, будуть змінені так, щоб це законодавство застосовувалося до підприємств з десятьма і більше працівниками;

г) положення наведених вище пунктів цієї статті будуть введені в дію не пізніше 1 липня 1922 року, з тим виключенням, що положення статті 4, в тому вигляді як вона змінена пунктом d цієї статті, будуть введені в дію не пізніше 1 липня 1923 року;

h) п'ятнадцятирічний вік, передбачений пунктом з цієї статті, буде підвищений до шістнадцяти років не пізніше 1 липня 1925 року.

Стаття 10

У Британській Індії приймається принцип 60-годинного робочого тижня для усіх трудящих, зайнятих в галузях промисловості, які нині підпадають під дію фабричних законів, виданих урядом Індії, на шахтах і на таких ділянках залізничної служби, які будуть визначені з цією метою компетентними органами влади. Будь-яка зміна цього максимуму, зробленого компетентними органами влади, повинна відповідати положенням статей 6 і 7 справжній Конвенції. У інших стосунках положення цієї Конвенції не застосовуються до Індії, але на одній з подальших сесій Генеральної Конференції розглядатимуться нові положення про обмеження тривалості робочого часу в Індії.

Стаття 11

Положення цієї Конвенції не застосовуються до Китаю, Персії і Сіаму, проте положення про обмеження тривалості робочого часу в цих країнах розглядатимуться на одній з подальших сесій Генеральної Конференції.

Стаття 12

При застосуванні цієї Конвенції до Греції дата, з якою положення Конвенції вводяться в дію відповідно до статті 19, може бути перенесена на пізніший термін, але не пізніше за 1 липня 1923 року для наступних промислових підприємств:

- 1) Виробництво сірковуглеця
- 2) Виробництво кислот
- 3) Дубильне виробництво
- 4) Паперових фабрики
- 5) Друкарень
- 6) Лісопильних заводів

- 7) Складів по зберіганню і приготуванню тютюну
- 8) Розробка корисних копалини відкритим способом
- 9) Ливарні цехи
- 10) Виробництво вапна
- 11) Фарбувальне виробництво
- 12) Склове виробництво
- 13) Газових заводів (кочегари)
- 14) Вантаження і розвантаження товарів;

і не пізніше за 1 липня 1924 року для наступних промислових підприємств:

- 1) механічні галузі: виробництво двигунів, сейфів, вагів, ліжок, цвяхів, дробу; виплавка чавуну, бронзи, олова; лудильне виробництво; виробництво гідравлічної апаратури;
- 2) галузі будівельної промисловості; печі для випалення вапна, виробництво цементу, штукатурки, черепичне і цегляне виробництво, виробництво тротуарних плит, гончарне виробництво, обробка мармуру, земляні і будівельні роботи;
- 3) текстильна промисловість: всілякі прядильні і ткацькі фабрики, за винятком фарбувальних цехів;
- 4) харчова промисловість: борошномельне виробництво, пекарні, макаронні фабрики, виноробство, виробництво алкогольних і безалкогольних напоїв, заводи олійництв, пивоварні заводи, виробництво мороженого і газованих напоїв, виробництво кондитерських виробів і шоколаду, виробництво ковбаси і консервів, бойні і обробка м'яса;
- 5) хімічна промисловість: виробництво синтетичних барвників, склове виробництво (окрім складувного), виробництво есенцій на скипидарі і винному камені, виробництво кисню і фармацевтичних продуктів, виробництво льняної олії, виробництво гліцерину, виробництво карбиду кальцію, виробництво газу (виключаючи роботи кочегарів);
- 6) шкіряна промисловість: взуттєві фабрики, виробництво виробів з шкіри;
- 7) паперова і поліграфічна промисловість: виробництво конвертів, облікових книг, коробок, мішків, палітурні, літографські і цинкогравірувальні роботи;
- 8) виробництво одягу : пошиття верхньої сукні, нижньої білизни і його обробка, прасувальні майстерні, майстерні по виробництву постільної білизни, вироблення штучних кольорів, пір'я і обробок, капелюшні фабрики і виробництво парасольок;
- 9) деревообробна промисловість: столярні майстерні, бондарне виробництво, обозне виробництво, виробництво меблів і стільців, виготовлення рам для картин, виробництво щіток і віників;

10) електропромисловість: електростанції, виробництво електроустаткування;

11) сухопутний транспорт: працівники залізниць і міського транспорту, кочегари, водії і візники.

Стаття 13

При застосуванні цієї Конвенції до Румунії дата, з якою Конвенція вводиться в дію відповідно до статті 19, може бути перенесена на пізніший термін, але не пізніше за 1 липня 1924 року.

Стаття 14

Дія положень цієї Конвенції може бути призупинена у будь-якій країні урядом у разі війни або яких-небудь інших надзвичайних обставин, загрозливих національній безпеці.

Стаття 15

Офіційні документи про ратифікацію цієї Конвенції спрямовуються Генеральному Директорові Міжнародного Бюро Праці для реєстрації відповідно до положень Статуту Міжнародної Організації Праці.

Стаття 16

1. Кожен Член Міжнародної Організації Праці, що ратифікує цю Конвенцію, зобов'язується застосовувати її до своїх колоній, володінь і протекторатів, самоврядуванням, що не користується повною мірою,

а) за винятком тих випадків, коли в силу місцевих умов її положення непридатні, або

б) з такими змінами, які можуть виявитися необхідними для пристосування її положень до місцевих умов.

2. Кожен Член Організації повідомляє Міжнародне Бюро Праці про заходи, прийняті відносно кожної зі своїх колоній, протекторатів або володінь, що не користуються повною мірою самоврядуванням.

Стаття 17

Як тільки зареєстровані документи про ратифікацію двох Членів Міжнародної Організації Праці, Генеральний Директор Міжнародного Бюро Праці сповіщає про це усіх Членів Міжнародної Організації Праці.

Стаття 18

Справжня Конвенція набуває чинності того дня, коли вищезгадане сповіщення розсилається Генеральним Директором Міжнародного Бюро Праці; вона зв'язує тільки тих Членів Організації, чий документи про ратифікацію зареєстровані в Міжнародному Бюро

Праці. Згодом справжня Конвенція набуває чинності відносно кожного Члена Організації в день реєстрації його документу про ратифікацію в Міжнародному Бюро Праці.

Стаття 19

Кожен Член Організації, що ратифікує цю Конвенцію, погоджується ввести її положення не пізніше за 1 липня 1921 року і вживати усі заходи, необхідні для їх ефективного здійснення.

Стаття 20

Будь-який Член Організації, що ратифікував цю Конвенцію, може після закінчення десятирічного періоду з моменту її первинного набуття чинності денонсувати її за допомогою акту про денонсацію, спрямованого Генеральному Директорові Міжнародного Бюро Праці і зареєстрованого ім. Денонсація набуває чинності через рік після реєстрації акту про денонсацію в Міжнародному Бюро Праці.

Стаття 21

Кожного разу, коли Адміністративна Рада Міжнародного Бюро Праці вважає це необхідним, він уявляє Генеральній Конференції доповідь про застосування цієї Конвенції і вирішує, чи слід включати до порядку денного Конференції питання про її повний або частковий перегляд.

Стаття 22

Французький і англійський тексти цієї Конвенції мають однакову силу.